Lietas Nr. C69356923
CA-0125-25/10
ECLI:LV:KUAT:2025:0919.C69356923.8.S

Kurzemes apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2025. gada 19. septembrī

Kurzemes apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Iļja Grigorjevs,

tiesneses Liena Jansone un Inguna Gaile,

ar tiesas sēdes sekretāri Evitu Mazo,

piedaloties prasītājas pārstāvei zvērinātai advokātei Gintai Bergai, atbildētājas pārstāvim zvērinātam advokātam Normundam Liepiņam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /Persona B/ prasībā pret /Persona A/ par uztura līguma atcelšanu, īpašuma tiesību atzīšanu un zemesgrāmatas ierakstu dzēšanu, /Persona A/ pretprasībā par uztura līguma atcelšanu un naudas līdzekļu piedziņu sakarā ar atbildētājas apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 6. marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /Persona B/ cēlusi tiesā prasību pret /Persona A/ par uztura līguma atcelšanu. Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] 2012. gada 23. janvārī starp prasītāju un atbildētāju tika noslēgts uztura līgums, ar kuru atbildētāja apņēmās dot prasītājai uzturu, bet prasītāja nodot atbildētājai nekustamo īpašumu /Adrese A/.

[1.2] Prasītāja īpašumā dzīvo viena, ir 84 gadus veca un viņai ir problēmas sevi apkopt, uzturēt savas ikdienas vajadzības, viņa nevar aizbraukt uz pilsētu iegādāties pārtiku, medikamentus, apmeklēt ārstu. Nevar sagatavot malku, ienest to mājas apkurināšanai.

Atbildētāja dzīvo un strādā Rīgā, prasītājas dzīves vietu neapciemo. Pēc līguma noslēgšanas atbildētājas interese par prasītāju ir zudusi. Atbildētāja nav devusi ne uzturu, ne apģērbu, ne veikusi prasītājas kopšanu.

Prasītāja vēlas pārtraukt noslēgto līgumu, jo tas pēc noslēgšanas nav pildīts.

[2] Atbildētāja lietā cēlusi pretprasību, norādot, ka uztura līgumu turpināt nevēlas un lūdz piedzīt no prasītājs 15 302,50 EUR. Pretprasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[2.1] Tā kā prasītāja pauž nepatiesu informāciju par reālo notikumu gaitu un apstākļiem, tad atbildētāja kategoriski nevēlas turpināt uztura līgumu.

Atbildētāja vēlas piedzīt naudas līdzekļus, kas, izpildot uztura līgumu, novirzīti prasītājai un kurus var pierādīt – 15 302,50 EUR.

Palīdzības apjoma summa sastāv no pierādāmiem un skaidrā naudā sniegtiem līdzekļiem.

Summā nav ierēķināta atbildētājas tēva /Persona F/ darbības, lai pilnvērtīgi sadarbotos un realizētu Uztura līgumā noteikto, t. i., dotu uzturu, ēdienu, apģērbu, nodrošināt kopšanu.

No 2012. gada īpašumā ir uzcelts jauns malkas šķūnis, saremontēts vecais šķūnis. Ir veikta ikgadējā krūmu apgriešana, zāles pļaušana, lapu grābšana. Ir izremontētas telpas – atjaunota, izremontēta un izflīzēta tualete, uzstādīta jauna santehnika, izremontēta vannas istaba, uzstādīta duša. Mājā pilnībā pārvilkti elektrības kabeļi un izveidota jauna elektroinstalācija. Iegādāta jauna veļas mašīna.

Atbildētāja ir norēķinājusies par pakalpojumiem SIA “Kuldīgas ūdens”, SIA “Kuldīgas komunālie pakalpojumi”, SIA “TET”, apmaksājusi nekustamā īpašuma nodokli par īpašumu.

Atbildētāja ir devusi naudu /Persona F/ malkas iegādei, kā arī degvielas iegādei, lai vadātu prasītāju uz Kuldīgu, kapiem un citām vajadzībām.

[2.2] Atbildētāja vēlas izbeigt Uztura līgumu, bet ne uz prasītājas norādītajiem pamatiem. Atbildētāja prasītājas rīcībā saskata mērķi neatmaksāt līguma darbības laikā ieguldītos līdzekļus. Prasītājas mērķis ir iedzīvoties uz mazmeitas rēķina.

Pēc šādiem nepamatotiem apvainojumiem, nav iespējama nekāda uztura līguma izpilde un komunikācija, jo līguma izpildes raksturs ir personīgs, šajā gadījumā ģimenisks.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 6. marta spriedumu prasība apmierināta. Atcelts 2012. gada 23. janvārī starp /Persona A/ un /Persona B/ noslēgtais uztura līgumus. Atzītas prasītājas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Adrese A/, nostiprinot tās Rumbas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /Numurs/ un dzēšot zemesgrāmatā nostiprināto atsavināšanas aizliegumu, lietošanas tiesību un ķīlas tiesību uztura vērtībā 5088 LVL. No atbildētājas prasītājas labā piedzīti tiesāšanās izdevumi 1495 EUR. Noraidīta atbildētājas pretprasība par uztura līguma atcelšanu un izdevumu 15302,50 EUR piedziņu. No atbildētājas valsts labā piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 15 EUR. Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[3.1] Lietā nav strīda, ka puses 2012. gada 23. janvārī noslēgušas uztura līgumu, ar kuru atbildētāja apņemas dot prasītājai uzturu, apģērbu un kopšanu, bet prasītāja nodot atbildētājai nekustamo īpašumu /Adrese A/, kas ierakstīts Rumbas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /Numurs/.

Atbildētājai, pamatojoties uz noslēgto uztura līgumu, 2012. gada 18. aprīlī nostiprinātas īpašuma tiesības uz minēto nekustamo īpašumu, vienlaikus par labu prasītājai nostiprināta ķīlas tiesību uztura vērtībā – 5088 LVL un īpašuma lietošanas tiesība līdz mūža galam.

[3.2] Abas līgumslēdzējas vēlas atcelt uztura līgumu. Lietā pastāv strīds par uztura līguma atcelšanas pamatu.

[3.2.1] Prasītāja kā prasības aktīvo pamatu norādījusi viņas kā uztura ņēmējas tiesības saņemt no uztura devējas uzturu un kopšanu. Šīs tiesības prasītāja pamatojusi ar 2012. gada 23. janvāra uztura līguma 2. un 3. punktu. Kā prasības pasīvais pamats prasībā norādīts apstāklis, ka ir aizskartas prasītājas no uztura līguma izrietošās tiesības, jo atbildētāja, pretēji līgumā noteiktajam pienākumam, nav devusi uzturu, nav nodrošinājusi dzīvošanai nepieciešamus apstākļus.

Izvērtējot pušu paskaidrojumus un liecinieku liecības, tiesa secina, ka atbildētāja nav pildījusi visus uztura līgumā uzņemtos pienākumus – ir izpildīta tikai viena uzņemtā saistība –prasītājai nodrošināta nekustamā īpašuma lietošanas tiesība.

Atbildētāja nav nodrošinājusi prasītāju ar ēdienu, apģērbu un kopšanu, tai skaitā, nolīgstot trešo personu, kā puses vienojušās uztura līguma 2.3. punktā.

[3.2.2] Prasītājai ir pamats vienpusēji atteikties no uztura līguma atbilstoši Civillikuma 2104. pantam, jo uztura līguma nosacījums par uztura došanu un kopšanu līgumā noteiktajā apmērā prasītājai, ir atzīstams par tādu svarīgu apstākli, kas ir par pamatu, lai atzīstu uztura līgumu par atceļamu.

Ir pamats atcelt uztura līgumu un atjaunot īpašuma tiesības prasītājai, pamatojoties uz Civillikuma 2105. panta pirmo daļu.

Atbildētāja nav nodrošinājusi prasītājai kopšanu, kad viņai tā bija vajadzīga, kā arī ikdienā nepieciešamo palīdzību, lai būtu dzīvošanai atbilstoši apstākļi (malkas sanešana, jumta labošana).

[3.3] Prasītājai nostiprināmas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Adrese A/, Rumbas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /Numurs/, dzēšot ar uztura līgumu nodibinātos aizliegumus un aprobežojumus.

[3.4] Ja uztura līgumu atceļ uztura devēja vainas dēļ, tad uztura ņēmējs var ne tikai prasīt atpakaļ nodoto mantisko vērtību (Civillikuma 2096. pants) un paturēt jau saņemto uzturu, bet viņš arī saglabā tiesības prasīt pielīgtā un līguma darbības laikā nesaņemtā uztura parādu (sk. *Senāta Civillietu departamenta 2024. gada 8. maija spriedumu Nr. SKC-176/2024, lieta Nr. C68195420*, ECLI:LV:AT:2024:0508.C68195420.21.S).

Tā kā tiesa uztura līgumu atceļ uztura devējas (atbildētājas) vainas dēļ, pretprasība ir pilnībā noraidāma.

Saskaņā ar Civillikuma 2105. panta otro daļu atbildētāja var prasīt atpakaļ visu, ko viņa nodevusi prasītājai virs likumisko procentu apmēra, ja uztura līgums tiktu atcelts citos līguma izbeigšanas gadījumos.

Secīgi tiesa nevērtē atbildētājas iesniegtos aprēķinus par uztura līguma darbības laikā novirzītiem naudas līdzekļiem. Atbildētāja pati varēja nepildīt uztura līgumā uzliktos pienākumus, taču viņai bija jānodrošina, ka viņas uzdevumā to regulāri veic trešās personas.

[4] Par Kurzemes rajona tiesas 2025. gada 6. marta spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi atbildētāja, pārsūdzot spriedumu daļā ar kuru noraidīta pretprasība par 15 302,50 EUR piedziņu no prasītājas. Apelācijas sūdzība pamatota uz šādiem argumentiem.

[4.1] Pirmās instances tiesa nav objektīvi izvērtējusi lieciniekus liecības, tajā skaitā liecinieka /Persona F/ liecības, kas liecināja par sniegtā uztura apmēru, liecinieku /Persona E/ un /Persona C/ liecības par sniegtā uztura apmēru. Tiesa pamatojās tikai uz liecinieku /Persona D/, /Persona G/ un /Persona I/ liecībām, nevērtējot, ka /Persona D/ kā prasītājas meita ir ieinteresēta Uztura līguma atcelšanā.

[4.2] Tiesa nav vērtējusi, ka prasītājai nebija savs bankas norēķinu konts, visu līdzekļu nodošana viņai tika realizēta ar /Persona F/ starpniecību. No atbildētājas konta uz /Persona F/ kontu notika bezskaidras naudas pārskaitījumi, pēc tam skaidra nauda tika nodota prasītājai. Naudas nodošanai tika izmantoti arī /Persona C/ un /Persona E/ norēķinu konti.

Līdz ar to pirmās instances tiesa nepamatoti atzina, ka atbildētāja nav nodrošinājusi prasītāju ar ēdienu, apģērbu un kopšanu.

[4.3] No 2012. gada ir veikti sekojoši darbi – uzcelts jauns malkas šķūnis un saremontēts vecais šķūnis. Ikgadēja krūmu apgriešana, zāles pļaušana, lapu grābšana. Izremontētas telpas. Mājā izveidota jauna elektroinstalācija. Iegādāta jauna sadzīves tehnika (jauna veļas mašīna). Maksāts – SIA “Kuldīgas ūdens”, SIA “Kuldīgas komunālie pakalpojumi”, SIA “TET”, nekustamā īpašuma nodoklis.

Pirmās instances tiesa nav vērtējusi, ka minētie izdevumi ir, lai uzturētu nekustamo īpašumu, nodrošinātu prasītājas lietošanas tiesības un komfortablu īpašuma lietošanu.

[5] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis uzturēja apelācijas sūdzību, lūdza pretprasību apmierināt. Paskaidroja, ka abas puses vēlas izbeigt uztura līgumu, bet katra uz saviem pamatiem. Norādīja, ka līgums nav izbeidzams atbildētājas

vainas dēļ, jo viņa pildīja tā noteikumus. Par prasītāju rūpējās atbildētājas tēvs, kas nodrošināja visu nepieciešamo. Savukārt liecinieku liecības, kas sniegtas pirmās instances tiesā, vērtējamas kritiski, jo šie liecinieki ir ieinteresētas personas.

Prasītājas pārstāve tiesas sēdē pretprasību neatzina, paskaidrojot, ka prasītāja palīdzību no atbildētājas nav saņēmusi, bet no atbildētājas tēva – tikai daļēji. Atbildētājas tēvs ieradās pie prasītājas vien 2-3 reizes gadā, kas nav pietiekami. Turklāt prasītājas aprūpi, kopšanu un vešanu pie ārstiem ir nodrošinājuši citi cilvēki.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi pierādījumus lietā kopsakarā ar pušu paskaidrojumiem, tiesa atzīst, ka pretprasība ir nepamatota un noraidāma.

[7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[7.1] Ar pārsūdzēto spriedumu ir apmierināta prasība (atcelts pušu starpā noslēgtais uztura līgums atbildētājas vainas dēļ), bet noraidīta pretprasība par uztura līguma atcelšanu prasītājas vainas dēļ un par naudas līdzekļu piedziņu no prasītājas.

Savukārt apelācijas sūdzībā, ko iesniedza atbildētāja, lūgts vienīgi apmierināt pretprasību, piedzenot atbildētājas labā naudas līdzekļus no prasītājas.

Tādējādi formāli lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā ir vienīgi strīds par naudas līdzekļu piedziņu, jo neviena no pusēm neapstrīd uztura līguma atcelšanu. Turklāt atbildētāja nav iesniegusi apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru ir apmierināta prasība.

Neskatoties uz norādīto, apelācijas instances tiesai lietas izskatīšanai jāpieiet nevis formāli, bet gan saturiski. Šajā gadījumā apelācijas sūdzībā ir apstrīdēti pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi par atbildētājas vainu kā uztura līguma atcelšanas cēloni. Tas nozīmē, ka, neskatoties uz apelācijas sūdzībā norādīto lūgumu, tiesai šie secinājumi ir jāizvērtē un jāizdara savi secinājumi par to, vai uztura līgums atceļams prasītājas vai atbildētājas vainas dēļ.

[7.2] Civilprocesa likuma 432. panta piektajā daļā noteikts, ka, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193. panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus spriedumā motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudot pārsūdzētajā spriedumā norādītos motīvus un argumentus, kas bija par pamatu prasības apmierināšanai, tiesa atzīst, ka Kurzemes rajona tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Tiesa pilnībā pievienojas tajā paustajām atziņām un atkārtoti tās nenorāda.

Savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu prasības apmierināšanai šādu apsvērumu dēļ.

[8] Saskaņā ar Civillikuma 2105. pantu, ja uztura līgumu atceļ uztura devēja vainas dēļ, tad uztura ņēmējs vai viņa tiesību pēcnieks var prasīt atpakaļ nodoto mantisko vērtību, pie kam viņam nav jāatdod saņemtā uztura vērtība. Savukārt citos līguma izbeiguma gadījumos (tostarp arī uztura ņēmēja vainas dēļ) uztura devējam jāatdod uztura ņēmējam vai tā tiesību pēcniekam saņemtā mantiskā vērtība.

Savukārt Civillikuma 2104. pantā noteikts, ka abas puses var vienpusēji atteikties no līguma aiz iemesliem, kas norādīti 2193. pantā. Proti, abas puses var vienpusēji atteikties no līguma pirms norunātā laika notecējuma, ja viņām ir svarīgi iemesli. Par svarīgu iemeslu galvenā kārtā atzīstams katrs tāds apstāklis, kurš aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neatļauj turpināt līguma attiecības. Jautājumu par tāda apstākļa esamību izšķir tiesa pēc sava ieskata.

[8.1] Saskaņā ar Civillikuma 5. pantu, kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata, tiesai jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārējiem tiesību principiem. Šie divi kritēriji ir kumulatīvi un jāievēro vienlaikus. Taisnības apziņas ideja ir vērsta uz sadūrušos interešu samierināšanu, piešķirot katram to, kas viņam pienākas atbilstoši visiem konkrētā gadījuma apstākļiem un saskaņā ar objektīvo taisnīgumu un *ratio legis*. Savukārt vispārīgie tiesību principi kalpo par tiesiski stabilizējošu apstākli, kas no vienas puses, neļauj tiesai konkrētajā taisnībā aiziet pārāk tālu no vispārīgā taisnīguma un, no otras puses, ir stabils un respektabls arguments. Tāpat juridiskie lēmumi saskaņojami ar laikmeta sadzīves attiecībām un tiesiskajiem priekšstatiem un prasības apmierināmas atbilstoši konkrētās lietas apstākļiem (sk. *L.Opsa. Civillikuma 5.pants. Rīga: [B.i.], 1938, 20.lpp.; R. Cepeliuss. Tiesību būtība. Rīga: Latvijas universitāte, 2001, 53.lpp.; A.Bitāns. Tiesas ieskats un svarīgi iemesli civiltiesisku strīdu izskatīšanā. Latvijas Universitātes raksti. 2004. 667.sēj.: Juridiskā zinātne, 107.-132.lpp.*).

Tādējādi, izlemjot jautājumu par uztura līguma atcelšanu, tiesai katrā konkrētā gadījumā, vadoties no faktiskajiem apstākļiem un pierādījumiem lietā, jāapsver, vai pastāv tādi svarīgi apstākļi, kas aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neatļauj turpināt līguma attiecības.

Tikumība ir normu, principu un noteikumu sistēma, kas regulē cilvēka izturēšanos, rīcību sabiedrībā un attieksmē pret citiem cilvēkiem. Taisnīgums ir tikumības pamats. Tikai tikumības zināšanas un to pielietošana dzīvē, var ierobežot zvēriskumu un padarīt cilvēku par sabiedrisku būtni. Tikumi ir jāmācās visu mūžu, vingrinoties ētiskā domāšanā, godīgumā, taisnīgumā, patiesīgumā, veidojot uzvedības paradumus, iemācoties savaldīt savas kaislības un iegribas. Tas nozīmē, ka tikumības un taisnprātības apsvērumi vienmēr saistīti ar ētikas un morāles normām (nemantiskām vērtībām), tādēļ praksē šādi svarīgi iemesli var būt, piemēram, kādas līgumslēdzējpuses negodprātīga rīcība, psiholoģiskais spiediens, draudi vai pat vardarbība (sk. *Senāta 2012. gada 25. janvāra sprieduma lietā Nr. SKC-227/2012 10.1. punktu*).

[8.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97. panta pirmo daļu tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Šajā sakarā nav pamatots apelācijas sūdzībā izteiktais pārmetums pirmās instances tiesai, ka tā nav vērtējusi visu liecinieku liecības. Gluži otrādi, Kurzemes rajona tiesas spriedumā norādītie secinājumi ir balstīti uz visu tiesas sēdē noklausīto liecinieku liecībām, tostarp apelācijas sūdzībā norādītajām /Persona F/, /Persona E/ un /Persona C/ liecībām (sk. pārsūdzētā sprieduma 9.2.2. punktu).

Papildus tam, noklausoties pirmās instances tiesas sēžu skaņu ierakstus, apgabaltiesa secina, ka liecinieks /Persona F/ liecināja, ka kopš nekustamais īpašums kļuvis par atbildētājas īpašumu regulāri apciemojis prasītāju – tad, kad viņam bija atvaļinājums – ziemā vai vasarā. Izmantojot brāļu starpniecību, sūtīja prasītājai pārtiku. Malku apkurei prasītāja iegādājās pati, par saviem līdzekļiem. Pārtraucis braukt pie prasītājas apmēram pirms 1,5 gada, kad radās domstarpības. Veicis dažādus darbus nekustamajā īpašumā – pārmūrējis plīti, labojis jumtu, kad bija nepieciešams.

Liecinieks /Persona E/ sniedzis liecības, ka /Persona F/ uzdevumā vedis prasītājai paciņas, palīdzējis viņam celt malkas šķūni.

Savukārt liecinieks /Persona C/ liecināja, ka atbildētāja nakšņojusi pie viņa, kad brauca uz Kuldīgu, pats liecinieks mājā pie prasītājas nav bijis, bet palīdzējis celt malkas šķūni.

[8.3] Novērtējot šo liecinieku liecības kopsakarā ar /Persona D/, /Persona G/, /Persona I/ liecībām, tiesa atzīst par pilnīgi pamatotu pārsūdzētajā spriedumā izdarīto secinājumu, ka atbildētāja nav pildījusi visus ar uztura līgumu uzņemtos pienākumus.

Proti, netika izpildītas saistības nodrošināt prasītāju ar ēdienu, apģērbu un kopšanu (uztura līguma 2.3. punkts), jo faktiski šos pienākumus veica citas personas, ko nav organizējusi un nodrošinājusi atbildētāja. Piemēram, liecinieks /Persona H/ pirmās instances tiesas sēdē ir apliecinājis, ka ikdienā pārtiku prasītājai nogādā /Persona D/ (ko viņa arī pati apstiprinājusi pirmās instances tiesai liecinieces statusā). Viņa arī ved un pavada prasītāju pie ārstiem, kad rodas šāda vajadzība. Malku apkurei mājās no šķūņa ienes liecinieka māsas draugs. Tāpat /Persona H/ ir norādījis, ka 2024. gadā ir iegādājies un atvedis prasītājai pārvietošanās palīglīdzekļus.

Savukārt lieciniece /Persona G/ liecināja, ka tad, kad prasītāja nespēj pagatavot sev ēdienus, tad to dara lieciniece. Arī līdz 2018. gadam tieši lieciniece brauca ar prasītāju pie ārstiem un pēc pārtikas. Bet kopš 2018. gada prasītājas aprūpi veic /Persona D/.

[8.4] Nav un nevar būt nekādu šaubu, ka uztura devējam pašam personīgi nav jānodrošina uztura došana – uztura devējs to var deleģēt arī citām personām. Tomēr šādā situācijā svarīgi ir konstatēt divu darbību savstarpējo sakaru – uzturs tiek dots regulāri ar citas personas starpniecību, tieši uztura devēja aktīvās rīcības rezultātā – nododot ar trešo personu starpniecību naudas līdzekļus, organizējot uztura ņēmēja kopšanu un aprūpi, pārtikas iegādi, mitekļa uzturēšanu pienācīgā kārtībā u.t.t.

Šajā gadījumā neviens pierādījums lietā, arī apelācijas sūdzībā norādīto liecinieku liecības, šādus apstākļus neļauj konstatēt.

Netiek apstrīdēts, ka, izpildot uztura līgumu, atbildētāja faktiski ir aprobežojusies vien ar nekustamā īpašuma apsaimniekošanu (sadzīves atkritumu izvešana, maksājumi par ūdens piegādi un kanalizāciju), par ko liecina lietā iesniegtie pierādījumi.

Tāpat nav šaubu, ka ir veikti maksājumi par televīziju, ir iegādāta sadzīves tehnika, kas nodrošināja prasītājas vajadzības. Tomēr ar šiem maksājumiem un sadzīves priekšmetu iegādi netika nodrošinātas prasītājas pamatvajadzības (regulārā pārtikas iegāde un piegāde, vizītes pie ārstiem), ko veica citas personas bez atbildētājas iesaistīšanās.

Ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem ir apstiprināts, ka atbildētāja ir veikusi nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus. Tomēr tiesa atzīst, ka šīs darbības nav uzskatāmas par tādām, kas ietilptu uztura došanas pienākuma tvērumā, jo nekustamā īpašuma īpašnieka pienākums maksāt šo nodokli pastāv uz likuma pamata, neatkarīgi no tā, vai par šī īpašuma izmantošanu ir vai nav noslēgts kāds civiltiesisks darījums.

Savukārt naudas pārskaitījumi, ko veica atbildētāja citām personām (/Persona E/, /Persona C/, /Persona F/) un /Persona F/ pārskaitījumi (/Persona E/, /Persona D/, /Persona C/) neliecina par to, ka šie naudas līdzekļi (ar atsevišķiem izņēmumiem) bija paredzēti prasītājas kopšanai, aprūpei un vajadzību nodrošināšanai. Proti, maksājumu mērķi ir "ikdienas tēriņiem", "par ziediem", "benzīnam", "pārskaitījums".

Visu iepriekš norādīto tiesa nevar atzīt par pietiekamu no tikumības un savstarpējas taisnprātības viedokļa, jo īpaši ņemot vērā gan atbildētājas iegūtās īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, gan arī pielīgto uztura vērtību 10 Ls mēnesī.

Tiesa turklāt nevar atstāt bez ievērības, ka uztura līguma slēgšanas dienā (2012. gada 23. janvārī) minimālā darba alga normālā darba laika ietvaros bija noteikta 200 latu (sk.*Ministru kabineta 2010. gada 30. novembra noteikumu Nr. 1096 "Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" 2. punktu*). Tas nozīmē, ka pielīgtais uztura apmērs bija 20 reizes mazāks par minimālo darba algu mēnesī.

Ņemot vērā minēto, tiesa pievienojas pārsūdzētajā spriedumā izdarītajam secinājumam, ka atbildētāja nepietiekami ir iesaistījusies prasītājas uzturēšanā un pilnībā nav pildījusi saistības, kas izriet no noslēgtā uztura līguma.

[8.5] Līdz ar to, izvērtējot lietā konstatētos apstākļus, tiesa secina, ka uztura līguma nepildīšana no atbildētājas puses ir atzīstama par tādu apstākli, kas aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem dod prasītājai tiesības vienpusēji atteikties no uztura līguma.

Minētais nozīmē, ka pirmās instances tiesa pamatoti ir noraidījusi pretprasību, tostarp daļā par naudas līdzekļu piedziņu, jo uztura līgums tiek atcelts atbildētājas vainas dēļ, kas izslēdz jebkādas kompensācijas piedziņu no prasītājas.

[9] Civilprocesa likuma 193. panta sestajā daļā noteikts, ka sprieduma rezolutīvajā daļā tiesai jānorāda, kam un kādā apmērā maksājami tiesāšanās izdevumi. Tas nozīmē, ka arī sprieduma motīvu daļā jānorāda argumenti

kopsakarā ar tiesību normām, pamatojoties uz kurām tiesa piespriež tiesāšanās izdevumus vienas vai otras puses labā.

[9.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu, pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus, proporcionāli apmierināto prasījumu apmēram.

Ceļot prasību, prasītāja ir samaksājusi valsts nodevu 76,84 EUR. Šie tiesas izdevumi piedzenami no atbildētājas prasītājas labā, jo prasība tiek apmierināta.

[9.2] No lietas materiāliem redzams, ka prasītājai izrakstīti rēķini par advokāta palīdzību kopā 4550 EUR (1000+300+2500+750).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas "d" apakšpunktam izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 EUR.

Līdz ar to no atbildētājas prasītājas labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi par advokāta palīdzību likumā noteiktajā maksimālajā apmērā 2850 EUR.

[9.3] Lietā ir radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 15 EUR, kas ar pārsūdzēto spriedumu piedzīti no atbildētājas valsts labā.

Atbildētāja šos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus ir samaksājusi, par ko liecina lietā esošais maksājuma uzdevums.

Līdz ar to ar lietas izskatīšanas saistīto izdevumu piedziņai šajā gadījumā nav pamata.

[10] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu un Civillikuma 1759. panta 1. punktu, 1765. panta pirmo daļu, prasītājai atzīstamas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6 % gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Šāds piemērojamās tiesību normas skaidrojums jeb interpretācija atbilst Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021. gada 15. decembra lēmumam, kuram, pamatojoties uz likuma "Par tiesu varu" 49.^{1} panta trešo daļu, ir skaidrojošs raksturs.

Atbilstoši Civillikuma 1652. panta pirmās daļas 3. punktam parādnieka nokavējums iestājas, kad viņš palaidis garām termiņu, kas nolikts izpildīšanai, citstarp ar likumu. Konkrētajā gadījumā ar spriedumu, kuram pēc tā stāšanās spēkā ir noteikts likuma spēks, ir noteikts termiņš saistības izpildei (tiesāšanās izdevumu samaksai). Ja šī saistība netiek izpildīta termiņā, parādniekam jārēķinās ar nokavējuma sekām.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa 204.^{1} pantu atbildētājai nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Termiņš sprieduma labprātīgai izpildei skaitāms no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 430., 432., 434. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /Persona A/ pretprasību par naudas līdzekļu 15 302,50 EUR piedziņu.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods/, par labu /Persona B/, personas kods /Personas kods/, tiesāšanās izdevumus 2926,84 EUR (divi tūkstoti deviņi simti divdesmit sešieuro 84 centi).

Noteikt /Persona B/, personas kods /Personas kods/, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no /Persona A/, personas kods /Personas kods/, likumiskos 6 % (seši procenti) gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Noteikt /Persona A/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesnesis I. Grigorjevs

Tiesnese L. Jansone

Tiesnese I. Gaile

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.